

Strasbourg, 12.3.2013
COM(2013) 126 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Pregătirea pentru alegerile europene din 2014: consolidarea în continuare a desfășurării
eficiente și democratice a alegerilor**

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Pregătirea pentru alegerile europene din 2014: consolidarea în continuare a desfășurării eficiente și democratice a alegerilor

1. INTRODUCERE

Alegerile europene din 2014 vor fi primele alegeri de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. Acestea vor fi cu atât mai importante în contextul în care Uniunea Europeană ia măsuri esențiale în vederea realizării unei veritabile uniuni economice și monetare, bazate pe legitimitatea democratică.

Tratatul de la Lisabona a consolidat bazele democratice ale Uniunii și acordă un rol sporit cetățenilor Uniunii ca actori politici în UE¹, stabilind o legătură solidă între cetățeni, exercitarea drepturilor lor politice și viața democratică a Uniunii². Tratatul de la Lisabona a subliniat rolul Parlamentului European ca adunare reprezentativă democratică a Uniunii. În plus, prin introducerea inițiativei cetățenești, Tratatul de la Lisabona permite cetățenilor UE să participe în mod mai direct și pe deplin la viața democratică a Uniunii³.

Comisia Europeană s-a angajat să valorifice pe deplin actualele dispoziții ale Tratatului de la Lisabona pentru a spori transparența și dimensiunea europeană a alegerilor europene, consolidând astfel legitimitatea democratică a procesului decizional la nivelul UE și apropiind sistemul de cetățenii Uniunii. Acest lucru este deosebit de relevant în contextul acțiunilor necesare la nivelul UE pentru combaterea crizei financiare și a crizei datoriei suverane. De asemenea, acest lucru poate reprezenta un prim pas către noi reforme ale tratatului menite să consolideze bazele Uniunii Europene în calitatea acestora de organizație democratică.

La nivelul Uniunii, cetățenii sunt reprezentați direct în Parlamentul European⁴. Noua definiție a deputaților din Parlamentul European, conform căreia aceștia sunt „reprezentanți ai cetățenilor Uniunii”⁵ și nu doar „reprezentanți ai popoarelor din statele reunite în Comunitate”⁶, reafirmă perspectiva cetățenilor. În aceeași ordine de idei, Tratatul de la Lisabona conferă Parlamentului European competențe sporite, consolidând rolul acestuia de colegiutor cu drepturi depline, alături de Consiliu. În prezent, Parlamentul European ia decizii cu privire la marea majoritate a legislației UE și are autoritate asupra întregului buget al UE, pe o poziție de egalitate cu Consiliul, iar aprobarea sa este necesară pentru adoptarea cadrelor financiare multianuale.

¹ În conformitate cu articolul 10 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) „*orice cetățean are dreptul de a participa la viața democratică a Uniunii. Deciziile se iau în mod cât mai deschis și la un nivel cât mai apropiat posibil de cetățean*”.

² Titlul II din TUE integrează cetățenia UE în dispozițiile privind principiile democratice (articolul 9 din TUE) și consolidează legătura dintre cetățenie și democrație (articolele 10 și 11 din TUE).

³ Articolul 11 alineatul (4) din TUE stipulează că „*la inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai UE, resortisanți ai unui număr semnificativ de state membre, Comisia Europeană poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materie în care acești cetățeni consideră că este necesar un act juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor*”.

⁴ Articolul 10 alineatul (2) din TUE.

⁵ Articolul 14 alineatul (2) din TUE.

⁶ Articolul 189 din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

Comisia a examinat, în raportul său din 2010 privind evaluarea alegerilor europene din 2009⁷, punerea în aplicare a legislației UE, precum și participarea cetățenilor și gradul lor de sensibilizare cu privire la alegeri și la drepturile asociate acestora. Raportul privind cetățenia UE în 2010, intitulat „*Eliminarea obstacolelor din calea drepturilor cetățenilor UE*”⁸, a subliniat necesitatea de a spori nivelul de sensibilizare a cetățenilor UE cu privire la alegerile europene, la drepturile lor și la impactul politicilor UE asupra vieții lor de zi cu zi. De asemenea, raportul a subliniat necesitatea de a se remedia deficiențele în ceea ce privește aplicarea principiilor democratice comune ale alegerilor europene și de a se elimina obstacolele cu care se confruntă cetățenii în exercitarea efectivă a drepturilor lor electorale.

Având în vedere rolul și competențele sporite ale Parlamentului European, este esențial să se consolideze și să se acorde mai multă importanță procesului de alegere a deputaților europeni.

Adresând un apel pentru finalizarea unei uniuni economice profunde și veritabile, bazate pe o uniune politică, președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso, a subliniat, în discursul său privind starea Uniunii din 2012⁹, faptul că „durabilitatea și credibilitatea uniunii economice și monetare depinde, în cele din urmă, de instituții și de constructul politic din spatele acestora. Acesta este motivul pentru care uniunea economică și monetară ridică problema unei uniuni politice și a democrației europene care trebuie să stea la baza acesteia”. În perspectiva unei uniuni politice, președintele Barroso a anunțat angajamentul Comisiei de a lua măsuri concrete pentru dezvoltarea unui spațiu public european, precum și de a prezenta, în timp util pentru organizarea unei dezbateri înainte de alegerile europene din 2014, noi idei privind modalitățile prin care Uniunea Europeană poate deveni mai deschisă și mai democratică.

În comunicarea sa din 28 noiembrie 2012, intitulată „*Proiect pentru o uniune economică și monetară profundă și veritabilă - Lansarea unei dezbateri la nivel european*”¹⁰, Comisia a propus ca orice reformă a Uniunii Europene să includă neapărat o componentă de „consolidare a legitimității democratice și a responsabilității”. După cum s-a subliniat și în raportul „*Către o veritabilă uniune economică și monetară*”, elaborat de președintele Consiliului European, în strânsă colaborare cu președinții Comisiei, Eurogrupului și Băncii Centrale Europene¹¹, legitimitatea democratică și responsabilitatea sunt esențiale pentru o veritabilă uniune economică și monetară.

Un dialog politic privind viitorul Europei este în curs de desfășurare la toate nivelurile, în întreaga Europă. Acesta cuprinde o serie de dialoguri cu cetățenii, care au loc între oamenii politici la nivel european și național, pe de o parte, și cetățeni, pe de altă parte, și care sunt organizate în contextul Anului european al cetățenilor¹². La baza multor idei discutate în acest proces se află necesitatea unei legături mai strânse între UE și cetățenii săi.

Integrarea și legitimitatea trebuie să avanseze în paralel. Consolidarea democrației reprezintă corolarul unei integrări instituționale sporite, care este necesară pentru a permite Uniunii Europene să facă față actualelor provocări mondiale. În acest sens, se impune necesitatea urgentă de a întări legăturile dintre cetățenii UE și procesul democratic al Uniunii.

⁷ COM(2010) 605 final — Raport privind alegerea deputaților în Parlamentul European (Actul din 1976, astfel cum a fost modificat prin Decizia 2002/772/CE, Euratom) și participarea cetățenilor Uniunii la alegerile pentru Parlamentul European în statul membru de reședință (Directiva 93/109/CE).

⁸ COM(2010) 603 final.

⁹ 12 septembrie 2012, sesiunea plenară a Parlamentului European, Strasbourg, disponibil la adresa <http://ec.europa.eu/soteu2012/>.

¹⁰ COM(2012) 777 final/2.

¹¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/ec/134205.pdf.

¹² http://ec.europa.eu/european-debate/index_ro.htm.

Ca răspuns la angajamentul președintelui Barroso de a aprofunda, ca un prim pas concret, dezbaterea paneuropeană și de a consolida dimensiunea europeană a alegerilor pentru Parlamentul European, prezenta comunicare evidențiază inițiativele Comisiei, care vizează facilitarea participării cetățenilor la alegerile europene din 2014 și asigurarea respectării principiilor democratice ale acestor alegeri. Prezenta comunicare este însoțită de o recomandare menită să consolideze desfășurarea democratică și eficientă a alegerilor europene¹³.

2. CONSOLIDAREA ÎN CONTINUARE A DEFĂȘURĂRII DEMOCRATICE A ALEGERILOR PENTRU PARLAMENTUL EUROPEAN

În general, cetățenii UE sunt conștienți de importanța alegerilor europene ca mijloc de a participa la viața democratică a Uniunii. Cu toate acestea, cetățenii nu sunt conștienți nici de faptul că aceste alegeri au un impact asupra vieții lor de zi cu zi, nici de alegerile politice pe care le au la dispoziție, iar acest lucru are un impact negativ asupra prezenței la vot în cadrul alegerilor europene.

- *Aproape 6 din 10 cetățeni ai UE consideră că exercitarea dreptului de vot în cadrul alegerilor europene este cea mai bună modalitate de a-și face auzită vocea de către factorii de decizie ai UE¹⁴.*
- *Peste 7 din 10 cetățeni ai UE consideră că prezența la vot ar fi mai ridicată dacă partidele politice ar afișa pe toate materialele electorale numele partidului politic european la care sunt afiliate¹⁵.*
- *Peste 8 din 10 cetățeni ai UE afirmă că motivația lor de a vota în cadrul alegerilor europene ar crește dacă ar primi mai multe informații cu privire la programele și obiectivele candidaților și ale partidelor din Parlamentul European, la impactul UE asupra vieții lor și la procesul electoral propriu-zis¹⁶.*
- *6 din 10 cetățeni ai UE, care au răspuns unei consultări publice, ar fi motivați să se prezinte la vot de un program politic care le-ar îmbunătăți viața de zi cu zi – acesta fiind urmat de un program de consolidare a economiei UE și de un program de eliminare a disparităților sociale din UE¹⁷.*

Anchetele de mai sus arată că cetățenii UE sunt în mod clar interesați de a beneficia de posibilitatea de a alege între opțiuni politice judicioase în ceea ce privește chestiunile europene cu un impact direct asupra vieții lor. În acest sens, se pare că poziția dominantă a chestiunilor naționale care estompează chestiunile importante la nivelul UE afectează în mod negativ prezența la vot în cadrul alegerilor europene. Astfel cum a subliniat președintele Barroso în discursul său privind starea Uniunii din 2012, dezbaterile politice este prea des prezentată ca și cum ar avea loc doar între partidele naționale. Ca urmare, se produce adesea o adevărată deconectare între partidele politice de la nivel național și partidele politice europene.

¹³ C (2013) 1303 final.

¹⁴ Eurobarometrul Parlamentului European EB/EP 77.4 „Doi ani până la alegerile europene din 2014”, Bruxelles, 20 august 2012.

¹⁵ Flash Eurobarometru nr. 364 privind drepturile electorale ale cetățenilor UE, ancheta pe teren realizată în noiembrie 2012.

¹⁶ Idem.

¹⁷ Consultarea publică „Cetățenii UE - drepturile dumneavoastră, viitorul dumneavoastră”, lansată de către Comisie în perioada mai - septembrie 2012, cu privire la Raportul privind cetățenia UE în 2013.

O mai bună comunicare cu privire la conexiunile dintre procesele politice de la nivel național și de la nivelul UE este esențială pentru a permite ca legăturile dintre principalii actori implicați să fie mai vizibile pentru cetățeni. Acest lucru poate fi realizat direct prin consolidarea partidelor politice europene și prin sporirea vizibilității acestora.

Partidele politice europene, în calitatea lor de actori transnaționali care joacă un rol-cheie în transmiterea vocii cetățenilor la nivel european, sunt cel mai bine plasate pentru a face legătura între politica UE și cetățenii săi. Tratatul de la Lisabona acordă partidelor politice europene un rol esențial în acest sens, conferindu-le misiunea de a „contribui la formarea conștiinței politice europene și la exprimarea voinței cetățenilor Uniunii”¹⁸.

Pentru a permite partidelor politice europene să își îndeplinească misiunea, Comisia a adoptat o propunere de regulament privind statutul și finanțarea partidelor politice europene și a fundațiilor politice europene¹⁹. Obiectivul acestei propuneri este de a asigura faptul că partidele politice europene beneficiază de un statut mai vizibil și de un cadru mai flexibil, mai transparent și mai eficient pentru propria finanțare.

Această propunere invită, de asemenea, partidele politice paneuropene să ia toate măsurile adecvate pentru a informa cetățenii UE cu privire la afilierea partidelor politice naționale și a candidaților acestora la partidele politice europene²⁰ în timpul alegerilor.

Pentru a evidenția și mai mult legătura dintre partidele paneuropene și partidele naționale, Comisia recomandă acestora din urmă să prezinte în mod clar afilierea lor la partidele politice paneuropene.

Crearea unei legături vizibile între partidele naționale pentru care votează cetățenii UE și partidele politice europene la care sunt afiliate partidele naționale ar avea un impact important asupra transparenței procesului decizional în UE. Sporirea vizibilității partidelor politice europene pe toată durata procesului electoral, începând din campania electorală și până la exprimarea voturilor, ar consolida responsabilitatea partidelor politice care participă la procesul electoral european și ar crește încrederea alegătorilor în acest proces. Acest lucru i-ar face pe cetățeni mai conștienți de repercusiunile la nivel european ale votului lor în favoarea unui partid național.

Este important ca statele membre să încurajeze și să faciliteze, în cadrul sistemului lor electoral, furnizarea de informații în atenția electoratului cu privire la legăturile de afiliere dintre partidele naționale și partidele politice europene. În același timp, partidele politice naționale care participă la alegerile europene ar trebui să facă publică, înainte de alegeri, afilierea lor la partidele politice europene.

În prezent, alegerile pentru Parlamentul European sunt organizate în zile diferite în diversele state membre. Acest lucru induce percepția că alegerile europene sunt, în principal, alegeri naționale și împiedică crearea sentimentului că alegerile europene reprezintă o acțiune comună. O singură zi de votare la nivel european, cu închiderea simultană a tuturor secțiilor de votare, ar reflecta mai bine participarea comună a cetățenilor din întreaga Uniune, contribuind la democrația reprezentativă pe care se întemeiază UE.

Statele membre ar trebui să convină asupra unei zile comune de desfășurare a alegerilor pentru Parlamentul European, cu închiderea simultană a secțiilor de votare.

¹⁸ Articolul 10 alineatul (4) din TUE și articolul 12 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

¹⁹ COM(2012) 499 final.

²⁰ A se vedea articolul 17 alineatul (3) din propunerea de regulament.

3. O LEGĂTURĂ MAI PUTERNICĂ ÎNTRE VOTURILE CETĂȚENILOR UE ȘI ALEGEREA PREȘEDINTELUI COMISIEI

Tratatul de la Lisabona consolidează rolul și responsabilitatea Parlamentului European în relația cu Comisia, prin alegerea de către această instituție a președintelui Comisiei, pe baza unei propuneri a Consiliului European, care trebuie să țină seama de rezultatele alegerilor europene²¹.

Președintele Comisiei este figura reprezentativă a puterii executive în UE și ar trebui să fie ales conform unui proces clar. Fiecare partid politic ar trebui să își anunțe public, în cursul procesului electoral, candidatul la funcția de președinte al Comisiei.

În conformitate cu tratatul, rezultatul alegerilor europene ar trebui să joace un rol-cheie în determinarea candidatului care va deveni președintele Comisiei²².

1 din 2 cetățeni ai UE s-ar simți mai motivat să voteze în cadrul alegerilor europene din 2014 dacă fiecare dintre principalele alianțele politice europene ar prezenta un candidat la funcția de președinte al Comisiei Europene, pe baza unui program comun²³.

Astfel cum a subliniat președintele Barroso în discursul său privind starea Uniunii din 2012 „un mod important de a aprofunda dezbaterea politică paneuropeană ar fi ca partidele politice europene să își prezinte un candidat la funcția de președinte al Comisiei încă de la alegerile pentru Parlamentul European, care se vor desfășura în 2014. [...] Ar fi un pas decisiv în eforturile de a face și mai clară posibilitatea exprimării unei opțiuni europene, pe care o oferă aceste alegeri”.

Rezoluția Parlamentului din 22 noiembrie 2012 referitoare la alegerile pentru Parlamentul European din 2014²⁴ a îndemnat partidele politice europene să propună candidați la funcția de președinte al Comisiei, precizând că se așteaptă ca aceștia să joace un rol important în campania electorală parlamentară, în special prin faptul că vor trebui să își prezinte personal programul în toate statele membre ale Uniunii. De asemenea, Parlamentul European a subliniat în continuare importanța consolidării legitimității politice atât a Parlamentului, cât și a Comisiei, prin asigurarea unei legături mai directe între alegerile lor și opțiunile electoratului.

Comunicarea Comisiei din 28 noiembrie 2012 privind un „Proiect pentru o uniune economică și monetară profundă și veritabilă - Lansarea unei dezbateri la nivel european”²⁵ a subliniat faptul că propunerea de către partidele politice a candidaților la funcția de președinte al Comisiei în cadrul alegerilor europene din 2014 reprezintă o măsură deosebit de importantă care poate fi luată pentru a contribui la crearea unei sfere politice europene veritabile.

²¹ Conform articolului 17 alineatul (7) din TUE: „Ținând seama de alegerile pentru Parlamentul European și după ce a procedat la consultările necesare, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune Parlamentului European un candidat la funcția de președinte al Comisiei. Acest candidat este ales de Parlamentul European cu majoritatea membrilor care îl compun.” Declarația nr. 11, cu privire la articolul 17 alineatele (6) și (7) din Tratatul privind Uniunea Europeană, precizează că Parlamentului European și Consiliului European le revine în comun răspunderea pentru buna desfășurare a procesului de alegere a președintelui Comisiei Europene și prezintă indicații privind consultările necesare în acest cadru.

²² A se vedea nota de subsol 21.

²³ Sondajul Eurobarometru EB/EP 77.4 din 20 august 2012, citat mai sus.

²⁴ Rezoluția Parlamentului European din 22 noiembrie 2012 referitoare la alegerile pentru Parlamentul European din 2014 [2012/2829(RSP)].

²⁵ COM(2012) 777 final/2.

Anunțarea de către partidele politice europene și partidele naționale care participă la alegerile pentru Parlamentul European a candidatului propus la funcția de președinte al Comisiei și a programului candidatului respectiv în contextul alegerilor europene ar face ca legătura dintre votul individual al cetățenilor UE pentru un candidat la funcția de deputat al Parlamentului European și candidatul la funcția de președinte al Comisiei susținut de partidul din care face parte respectivul candidat la funcția de deputat european să devină concretă și vizibilă.

Acest lucru i-ar ajuta pe cetățenii UE să înțeleagă mai bine ce candidat la funcția de președinte al Comisiei vor sprijini în ultimă instanță prin votul lor. Aceasta ar spori legitimitatea președintelui Comisiei, consolidând totodată, la un nivel mai general, legitimitatea democratică a procesului decizional din întreaga UE. De asemenea, acest proces ar putea contribui la sporirea prezenței la vot în cadrul alegerilor pentru Parlamentul European, consolidând legătura dintre alegerea reprezentanților cetățenilor și procesul de selecție și de alegere a reprezentantului puterii executive europene. În Statele Unite ale Americii, atunci când alegerile pentru Congres au loc în același an cu alegerile prezidențiale, se prezintă la vot mai multe persoane în comparație cu alegerile la mijlocul mandatului, pentru care se prezintă la vot numai aproximativ 40 % din alegători.

Scopul emisiunilor de promovare politică este de a permite electoratului să facă alegeri informate. Partidele politice naționale ar trebui să utilizeze aceste mijloace pentru a furniza informații cu privire la candidații și la programele lor, într-un mediu care să promoveze pluralismul mediatic și o dezbatere democratică deschisă, ținând seama de articolul 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

4. CONSOLIDAREA ÎN CONTINUARE A DESFĂȘURĂRII EFICIENTE A ALEGERILOR EUROPENE, REDUCÂND ÎN ACELAȘI TIMP SARCINA ADMINISTRATIVĂ PENTRU STATELE MEMBRE

Dreptul UE acordă cetățenilor UE care locuiesc într-un alt stat membru decât propriul lor stat membru dreptul de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor europene în aceleași condiții ca și resortisanții statului respectiv²⁶.

Pentru a garanta legitimitatea alegerilor europene, Directiva 93/109/CE prevede procedurile de asigurare a faptului că cetățenii UE nu au dreptul de a alege sau de a fi aleși atât în statul lor membru de origine, cât și în țara lor de reședință, în cadrul acelorași alegeri²⁷.

Raportul Comisiei privind alegerile europene din 2009²⁸ a identificat probleme în funcționarea acestor proceduri. Astfel cum s-a precizat și în Raportul privind cetățenia UE în 2010²⁹, aceste proceduri pot genera, adesea, o sarcină excesivă pentru administrațiile naționale, care este disproporționată în comparație cu amploarea reală a problemei votului

²⁶ Articolul 22 alineatul (2) din TFUE și Directiva 93/109/CE a Consiliului din 6 decembrie 1993 de stabilire a normelor de exercitare a dreptului de a alege și de a fi ales pentru Parlamentul European pentru cetățenii Uniunii care au reședința într-un stat membru în care nu sunt resortisanți (JO L 329, 30.12.1993, p. 34).

²⁷ Mecanismul constă în schimbul de date între statele membre cu privire la cetățenii UE înscrși pe liste electorale sau care și-au prezentat candidatura în statul membru de reședință. Pe baza datelor transmise de statul membru de reședință, statul membru de origine trebuie să îi scoată pe cetățenii respectivi de pe listele sale electorale (sau să îi împiedice, prin orice alte mijloace, să își exercite dreptul de a alege sau de a fi aleși).

²⁸ COM(2010) 605 final.

²⁹ COM(2010) 603 final.

multiplu și a candidaturilor multiple. Prin urmare, Comisia și-a anunțat intenția de a îmbunătăți aceste proceduri (acțiunea 19 din Raportul privind cetățenia UE în 2010).

Pe baza consultărilor cu experți electorali din statele membre, Comisia a pregătit recomandări pentru autoritățile electorale naționale cu privire la diferite aspecte ale mecanismului de prevenire a votului multiplu. Aceste recomandări simplifică mecanismul și sporesc eficiența acestuia în prevenirea abuzurilor.

Recomandarea, adoptată împreună cu prezenta comunicare, recomandă statelor membre, în special:

- să instituie o autoritate unică de contact în fiecare stat membru pentru a facilita schimbul de date cu celelalte state membre;
- să țină cont de diferitele calendare electorale din statele membre în efectuarea schimbului de date;
- să furnizeze date cu caracter personal suplimentare care ar putea fi necesare pentru o mai bună identificare a alegătorilor UE înscrși pe listele electorale din statul membru de reședință.

Publicate cu mult timp înainte de următoarele alegeri europene, aceste recomandări pot contribui, prin urmare, la îmbunătățirea semnificativă a funcționării mecanismului în vederea prevenirii abuzurilor, sporind totodată eficiența acestuia și reducând sarcina administrativă.

5. ELIMINAREA OBSTACOLELOR DIN CALEA DREPTURILOR DE VOT ALE CETĂȚENILOR UE ȘI ASIGURAREA RESPECTĂRII PRINCIPIILOR COMUNE ALE UE

5.1. Punerea în aplicare a drepturilor electorale ale cetățenilor UE care au reședința într-un alt stat membru decât cel propriu

În Raportul privind cetățenia UE în 2010³⁰, Comisia a subliniat necesitatea de a asigura că drepturile de vot ale cetățenilor UE care au reședința în alt stat membru decât cel propriu sunt puse în aplicare pe deplin în întreaga UE (acțiunea 18).

Comisia a remarcat faptul că unele state membre impun cetățenilor UE din alte state membre să îndeplinească anumite condiții pentru înscrierea pe listele electorale, care depășesc cerințele prevăzute în Directiva 93/109/CE privind exercitarea dreptului de a alege și de a fi ales pentru Parlamentul European. Printre aceste condiții suplimentare se numără, de exemplu, necesitatea de a fi titularul unei cărți de identitate naționale și obligația de a reînnoi înscrierea pe liste pentru fiecare rundă de alegeri europene. Comisia a observat, de asemenea, că unele state membre par să nu furnizeze cetățenilor UE din alte state membre informații corespunzătoare privind dreptul lor de a participa la alegerile europene.

Ca urmare a Raportului privind cetățenia UE în 2010, Comisia a continuat dialogul cu statele membre în cauză pentru a se asigura că cetățenii UE cu reședința într-un alt stat membru decât cel de origine pot participa la alegerile europene în aceleași condiții ca și cetățenii care sunt resortisanți ai statului respectiv, în conformitate cu dreptul UE.

În urma acestui dialog, o serie de state membre și-au modificat legislația sau au anunțat că își vor modifica legislația astfel încât aceasta să fie conformă cu cerințele prevăzute de dreptul

³⁰ COM(2010) 603 final.

UE³¹. Comisia continuă contactele cu aceste state membre pentru a se asigura că drepturile electorale ale cetățenilor UE sunt efective, pe deplin, în întreaga UE, inclusiv prin lansarea, dacă este cazul, a unor proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

5.2. Asigurarea respectării principiilor comune ale alegerilor europene

Atunci când organizează alegeri europene, toate statele membre trebuie să respecte anumite principii comune: alegerile trebuie să fie libere, secrete și să aibă loc prin vot universal direct³². Aceste principii stabilite în legislația UE interzic, printre altele, publicarea rezultatelor într-un stat membru înainte de închiderea secțiilor de votare în toate statele membre. Obiectivul acestor principii este de a evita situația în care cetățenii UE sunt influențați de rezultatele din statele membre în care procesul de votare s-a finalizat deja și de a proteja, astfel, un element esențial al principiului votului liber exprimat.

Astfel cum a anunțat în Raportul privind cetățenia UE în 2010 (acțiunea 17), Comisia a luat măsuri pentru a se asigura că acest principiu democratic este respectat în întreaga UE la următoarele alegeri europene. Ca urmare, statele membre au luat măsurile necesare pentru a soluționa problemele identificate³³.

Comisia va monitoriza îndeaproape punerea în aplicare a măsurilor în cadrul alegerilor europene din 2014, pentru a se asigura că acestea sunt adecvate și că publicarea oficială a rezultatelor electorale are loc în deplină conformitate cu acest principiu democratic fundamental.

5.3. Acordarea unei derogări în temeiul articolului 22 alineatul (2) din TFUE

Articolul 22 alineatul (2) din TFUE prevede că cetățenii Uniunii care își au reședința într-un al stat membru decât cel de origine au dreptul de a participa la alegerile pentru Parlamentul European în aceleași condiții ca și resortisanții statului membru respectiv. De asemenea, tratatul permite derogări de la această regulă atunci când acestea sunt justificate de o situație specifică unui stat membru.

O astfel de derogare este prevăzută în detaliu la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 93/109/CE, care permite statelor membre să impună atât alegătorilor, cât și candidaților o perioadă minimă de reședință, în cazul în care proporția rezidenților care au împlinit vârsta de vot și care sunt resortisanți ai unui alt stat membru depășește 20 % din totalul electoratului.

Luxemburg este singurul stat membru care îndeplinește condițiile aplicabile derogării. Acesta a beneficiat de derogare în alegerile anterioare, limitând dreptul de a alege și de a fi ales la cetățenii UE neresortisanți care au avut domiciliul legal în Luxemburg și au fost rezidenți ai acestui stat membru timp de cel puțin doi ani și, respectiv, cinci ani înainte de înscrierea pe liste.

³¹ Cipru, Polonia și România au adoptat noi acte legislative; Republica Cehă, Ungaria, Lituania, Slovacia și Slovenia au anunțat modificări ale legislației, care urmează să intre în vigoare în timp util pentru alegerile din 2014 pentru Parlamentul European; Bulgaria și Malta au adoptat recent noi acte legislative care sunt în curs de examinare; Estonia și Letonia au furnizat explicații satisfăcătoare în ceea ce privește conformitatea legislației lor cu dreptul UE.

³² Principiile comune sunt prevăzute în Actul din 1976 privind alegerea membrilor Parlamentului European prin vot universal direct, anexat la Decizia 76/787/CECO, CEE, Euratom din 20 septembrie 1976 și modificat ultima dată prin Decizia 2002/772/CE, Euratom (JO L 283, 21.10.2002, p. 1).

³³ Țările de Jos au emis instrucțiuni în acest sens adresate autorităților municipale.

Conform informațiilor pe care Luxemburg le-a transmis Comisiei la 31 august 2012, numărul total al cetățenilor UE care au împlinit vârsta de vot și care își au reședința în Luxemburg este de 383 485, în timp ce numărul cetățenilor UE neresortisanți care au împlinit vârsta de vot și care își au reședința în această țară este de 151 126. Rezultă că proporția cetățenilor neresortisanți este de 39,41 %, depășind astfel pragul de 20 %. Prin urmare, se pare că motivele care justifică o derogare în temeiul articolului 22 alineatul (2) din TFUE se aplică în continuare.

6. CONSOLIDAREA PARTICIPĂRII CETĂȚENILOR UE NERESORTISANȚI ÎN CALITATE DE CANDIDAȚI LA ALEGERILE EUROPENE: MODIFICAREA DIRECTIVEI 93/109/CE

Printre diferitele motive care stau la baza participării scăzute la alegerile europene, raportul Comisiei privind alegerile europene din 2009 a subliniat faptul că doar un mic număr de cetățeni ai UE care au reședința în alt stat membru decât cel de origine fac uz de dreptul lor de a fi aleși. În 2009, au candidat numai 81 de cetățeni ai UE.

Comisia a observat că cetățenii UE care doresc să candideze la alegerile europene în statul membru în care s-au mutat se confruntă cu proceduri administrative greoaie și costisitoare. Comisia a anunțat, în Raportul privind cetățenia UE în 2010, că va relansa negocierile privind modificarea Directivei 93/109/CE pentru a simplifica procedurile actuale care reglementează dreptul cetățenilor UE de a fi aleși, protejând, în același timp, legitimitatea alegerilor europene.

În urma relansării negocierilor de către Comisie, Consiliul a adoptat, la 20 decembrie 2012, Directiva 2013/1/UE³⁴ de modificare a Directivei 93/109/CE, conform căreia, printre altele, candidații nu mai trebuie să furnizeze dovada că nu au fost privați de drepturile lor electorale în statul membru de origine. În schimb, aceștia vor trebui să facă o declarație oficială în acest sens, care trebuie verificată de autoritățile electorale din statul membru în care își au reședința. Această procedură simplificată se va aplica în cadrul alegerilor europene din 2014.

7. CONCLUZII

Anul 2013 este Anul european al cetățenilor. Acesta marchează cea de a 20-a aniversare a consacrării cetățeniei UE prin Tratatul de la Maastricht. O serie întreagă de evenimente, conferințe și dezbateri publice vor fi organizate în întreaga Europă la nivelul Uniunii, precum și la nivel național, regional și local. Obiectivul acestor evenimente este de a spori gradul de sensibilizare a cetățenilor UE cu privire la drepturile conferite acestora de legislația UE, inclusiv dreptul de a participa la viața democratică a Uniunii, precum și de a încuraja participarea activă a acestora în cadrul forumurilor civice privind politicile și chestiunile legate de UE.

Anul european al cetățenilor oferă ocazia potrivită mai ales pentru a asculta preocupările cetățenilor europeni, dar și pentru a sensibiliza opinia publică în ceea ce privește impactul concret al politicilor UE asupra vieții cetățenilor, pentru a sublinia importanța contribuției acestora la modelarea UE și pentru a-i implica în dezbateri politice pe teme europene. Anul european al cetățenilor este o ocazie pentru cetățenii Uniunii să își facă auzită vocea, alegerile pentru Parlamentul European reprezentând primul eveniment în acest sens.

În perspectiva alegerilor din 2014, Comisia consideră că:

³⁴ JO L 26, 26.1.2013, p. 28.

- alegătorii ar trebui să fie informați cu privire la legăturile de afiliere dintre partidele naționale și partidele politice europene înainte și în timpul alegerilor pentru Parlamentul European;
- statele membre ar trebui să convină asupra unei zile comune de desfășurare a alegerilor pentru Parlamentul European, cu închiderea simultană a secțiilor de votare;
- fiecare partid politic european ar trebui să își desemneze candidatul la funcția de președinte al Comisiei Europene;
- partidele naționale ar trebui să se asigure că emisiunile lor de promovare electorală în vederea alegerilor pentru Parlamentul European îi informează pe cetățeni în ceea ce privește candidatul la funcția de președinte al Comisiei Europene pe care îl susțin, precum și programul candidatului respectiv.

Comisia consideră că aceste recomandări practice, care reprezintă un progres chiar dacă nu sunt revoluționare, pot fi puse în aplicare în timp util pentru alegerile din 2014 pentru Parlamentul European. Acestea vor contribui la stimularea unei dezbateri europene și la crearea unui spațiu public european. De asemenea, ele vor contribui la plasarea Europei în centrul dezbaterilor naționale din întreaga UE, oferind astfel o platformă pentru următoarele etape ale integrării europene.